

III

(Akty przygotowawcze)

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

499. SESJA PLENARNA EKES-U W DNIACH 4–5 CZERWCA 2014 R.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wizja rynku wewnętrznego produktów przemysłowych”

COM(2014) 25 final

(2014/C 424/03)

Sprawozdawca: **Denis MEYNENT**

Dnia 7 marca 2014 r. Komisja, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wizja rynku wewnętrznego produktów przemysłowych”

COM(2014) 25 final.

Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 14 maja 2014 r.

Na 499. sesji plenarnej w dniach 4 i 5 czerwca 2014 r. (posiedzenie z 4 czerwca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 144 do 2 – 3 osoby wstrzymały się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) z zadowoleniem przyjmuje komunikat Komisji „Wizja rynku wewnętrznego produktów przemysłowych”. Komunikat ten wpisuje się w niedawną, pożądaną tendencję zmierzającą w kierunku ustanowienia polityki przemysłowej na szczeblu UE, która znajduje szczególne odzwierciedlenie w komunikacie pt. „Działania na rzecz odrodzenia przemysłu europejskiego”.

1.2 Zdaniem EKES-u normy techniczne dotyczące produktów przemysłowych powinny podlegać demokratycznej, otwartej i przejrzystej regulacji i uwzględniać szeroki wachlarz zainteresowanych podmiotów, obejmujący co najmniej przedsiębiorstwa, w tym MŚP, pracowników lub ich przedstawicieli, konsumentów i organizacje pozarządowe zajmujące się ochroną środowiska. Aby owo otwarcie stało się faktem, zasadne jest przyznanie tym zainteresowanym podmiotom, które nie posiadają wystarczających środków, wsparcia publicznego umożliwiającego udział w tym procesie.

1.3 Zakres „zasadniczych wymagań” związanych z ochroną interesu publicznego, które mogą przełożyć się na normy techniczne, nie powinien ograniczać się do bezpieczeństwa, ochrony zdrowia, ochrony środowiska naturalnego i ochrony konsumentów. Powinien on obejmować wszelki interes publiczny uznany za zasadny na mocy demokratycznej decyzji, a w szczególności społeczne i środowiskowe warunki produkcji, oraz interoperacyjność systemów technicznych i dostępność dla wszystkich użytkowników.

1.4 Normy techniczne muszą być przedmiotem regularnych przeglądów i usprawnień, które powinny być tym częstsze, im bardziej innowacyjny jest dany sektor. Zdaniem EKES-u nie należy spowalniać tych zmian, ale ograniczyć do minimum ich wpływ na przedsiębiorstwa, w szczególności MŚP.

1.5 Należy ocenić wpływ wniosków ustawodawczych na MŚP w duchu programu Small Business Act dla Europy⁽¹⁾. Zatem MŚP nie powinny być wyłączone ze stosowania norm regulacyjnych, gdyż normy te mają na celu ochronę interesu publicznego, niezależnego od wielkości przedsiębiorstwa, które zaprojektowało lub wytworzyło dany produkt, a także aby uniknąć tworzenia rynku dwóch prędkości.

1.6 EKES popiera propozycję Komisji, by w celu zharmonizowania produktów przemysłowych wykorzystać rozporządzenie, które ma jednolite i natychmiastowe zastosowanie na terenie całej Unii, raczej niż dyrektywę. Popiera także przekształcenie decyzji nr 768/2008/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w rozporządzenie o zastosowaniu ogólnym, gdyż uprości to strukturę regulacyjną i ułatwi jej zrozumienie, zwłaszcza przez MŚP.

1.7 EKES popiera bezpłatne udostępnianie streszczeń norm wszystkim zainteresowanym podmiotom, zwłaszcza MŚP.

1.8 EKES sugeruje Komisji, by z udziałem zainteresowanych stron wymienionych w punkcie 1.2 szeroko rozpowszechniała na rynku wewnętrznym i na rynkach państw trzecich informacje o jakości produktów spełniających europejskie normy i o wysokim poziomie wymagań, które muszą spełniać, wykorzystując w tym celu środki przeznaczone na komunikację.

1.9 Przy zawieraniu umów o wolnym handlu należy bezwzględnie zachować demokratyczny, otwarty i przejrzysty charakter obecnych regulacji dotyczących norm technicznych stosujących się do produktów przemysłowych.

1.10 EKES opowiada się za utworzeniem scentralizowanej elektronicznej bazy danych służącej rozpowszechnianiu informacji dotyczących norm odnoszących się do poszczególnych produktów.

1.11 EKES popiera utworzenie instrumentu „nadzoru online” jednolitego rynku, który pozwoliłby działającym w dobrej wierze osobom zgłaszać władzom – w sposób poufny – przypadki niezgodności, których są świadkiem podczas projektowania, wytwarzania lub przywozu produktów przemysłowych.

1.12 EKES uważa, że informacje techniczne o danym produkcie przemysłowym w formie papierowej stanowią trwałe, autentyczne i uniemożliwiający podrobienie nośniki umowy; uważa także, że nośnik elektroniczny można zaakceptować jedynie, jeśli spełnia te same wymogi.

1.13 EKES zauważa, że nadal istnieją pewne przeszkody w swobodnym przepływie i wolnej konkurencji na rynku wewnętrznym produktów przemysłowych. EKES pragnąłby wzmocnienia nadzoru rynku. Należy zachęcać państwa członkowskie do większego ujednoczenia sankcji i do wprowadzenia porównywalnego poziomu i stopnia techniczności kontroli rynku i dystrybucji produktów i usług, by zwiększyć ich spójność w obrębie Europy.

2. Wprowadzenie

2.1 W swoim komunikacie, będącym rozwinięciem komunikatu z października 2012 r., Komisja rozważa możliwe zmiany przepisów dotyczących rynku wewnętrznego produktów przemysłowych w kontekście umiędzynarodowienia się wymiany handlowej, zmian technicznych dotyczących produktów i wprowadzania na rynek nowych produktów i technologii. Należy przeprowadzić ocenę wpływu obecnego prawodawstwa na rynek produktów z punktu widzenia producentów i podmiotów gospodarczych działających na jednolitym rynku, na podstawie wyników konsultacji społecznych i analizy przypadków wymienionych w załączonym dokumencie roboczym służb Komisji (dostępnym jedynie w języku angielskim).

2.2 W dokumencie Komisji przedstawiono zmiany prawa unijnego dotyczącego produktów przemysłowych od czasu przyjęcia w 1985 r. „nowego podejścia” w dziedzinie harmonizacji prawodawstwa: unijny ustawodawca definiuje „zasadnicze wymagania” tj. cele w zakresie bezpieczeństwa, zdrowia, ochrony środowiska naturalnego i ochrony konsumentów, których przedsiębiorstwa muszą przestrzegać przy wprowadzaniu produktów na rynek Unii, przy jednoczesnym zapewnieniu najwyższego poziomu ochrony (art. 114 TFUE). W odniesieniu do tych „zasadniczych wymagań”, harmonizacja dokonuje się za pośrednictwem norm opracowanych przez europejskie organizacje normalizacyjne na podstawie mandatu udzielonego przez Komisję Europejską.

⁽¹⁾ Dz.U. C 376 z 22.12.2011, s. 51.

2.3 Produkty przemysłowe definiuje się jako produkty nieżywnościowe wytwarzane w drodze procesów przemysłowych, lecz komunikat odnosi się jedynie do tych, które nie były w ostatnim czasie przedmiotem działań legislacyjnych, przeglądu lub oceny. Komunikat nie dotyczy także produktów o bardzo specyficznym charakterze, które traktowane są oddzielnie, takie jak produkty farmaceutyczne.

2.4 Komisja jest zdania, że harmonizacja umożliwiła znaczący wzrost handlu przedmiotowymi produktami, który przekroczył tempo wzrostu łącznej wartości dodanej produkcji w latach 2000–2012. Wprowadzanie prawodawstwa na szczeblu UE sprzyjało ekonomii skali przy jednoczesnym zwiększaniu konkurencyjności przedsiębiorstw, gdyż pozwalało im unikać kosztów związanych z przestrzeganiem przepisów w związku z istnieniem różnych przepisów krajowych lub też – w niektórych wypadkach – z powodu ich braku.

2.5 Przepisy, które zgodnie z tym podejściem zostały wprowadzone od 1985 r. wzmocniły również zaufanie konsumentów do produktów europejskich.

3. Uwagi ogólne

3.1 Bezwzględnym wymogiem właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego produktów przemysłowych jest zaufanie konsumentów i użytkowników zawodowych wzdłuż łańcucha tworzenia wartości co do tego, że produkty te spełniają „zasadnicze wymagania” interesu publicznego. Wobec braku takiego zaufania transakcje ustają i następuje załamanie rynku – utrzymują się na nim jedynie produkty gorszej jakości ⁽²⁾.

3.2 Wymagania te obejmują ochronę zdrowia, bezpieczeństwo konsumentów i pracowników przemysłu, ochronę środowiska naturalnego i ochronę konsumentów, ale także w szerszym ujęciu wszelki interes publiczny uznany za zasadny na mocy demokratycznej decyzji, w szczególności społeczne i środowiskowe warunki produkcji, i interoperacyjność systemów technicznych i dostępność dla wszystkich użytkowników.

3.3 Te „zasadnicze wymagania” są wynikiem demokratycznego procesu podejmowania decyzji politycznej, który doprowadził do powstania przepisów ustawowych lub wykonawczych stanowiących podstawę ich legitymizacji. Organ publiczny ma prawo określić owe „zasadnicze wymagania” oraz dopilnować ich przestrzegania przez wszystkie podmioty na rynku wewnętrznym.

3.4 EKES postrzega normy techniczne wyrobów przemysłowych jako techniczne przełożenie tych „zasadniczych wymagań” interesu publicznego. W związku z tym stanowią one narzędzia polityki i muszą być w pełni uwzględnione jako takie. Są to przede wszystkim narzędzia polityki ogólnej, które służą osiągnięciu jednoznacznego celu interesu publicznego, w tym celów określonych w art. 114 TFUE, ale które nie ograniczają się jedynie do nich, lecz obejmują takie cele jak: zdrowie i bezpieczeństwo użytkownika (konsumenta lub pracownika w środowisku pracy), warunki pracy sprzyjające wydajności i motywacji pracowników, ochrona podatnych na zagrożenia, nieodnawialnych lub rzadkich zasobów naturalnych, (klimat, surowce mineralne, biosfera, żywe gatunki, woda), dobrostan zwierząt, poufność i integralność przekazu informacji i danych, interoperacyjność składowych elementów systemów złożonych, a także inne cele. określone w wyniku demokratycznej decyzji.

3.5 Po drugie są to także narzędzia polityki przemysłowej i strukturyzacji rynku. Zgodność z wyśrubowanymi normami technicznymi jest pozacenowym, opartym na jakości narzędziem różnicowania i konkurencyjności na rynku międzynarodowym. Dzięki antycypowaniu przyszłych potrzeb i zmian na rynku norma pomaga przedsiębiorcom europejskim być o krok dalej, wprowadzać innowacje i dysponować ofertą, która jest w niewielkim stopniu podatna na wahania cen, a więc jest rentowna, a zarazem tworzy wysokiej jakości miejsca pracy. Gdy dochodzi do zderzenia na rynku konkurujących norm (w szczególności w zakresie interoperacyjności), wybór danej normy niesie określone konsekwencje dla przedsiębiorstw, które czerpią z niej przewagę konkurencyjną. Tym samym wybór ten wpływa na lokalizację działalności gospodarczej i na powstające w związku z tym miejsca pracy.

3.6 Ten polityczny charakter norm technicznych produktów przemysłowych powoduje, że nie można ich traktować jako dziedziny zarezerwowanej wyłącznie dla prywatnych interesów i ekspertów technicznych. Przeciwnie, normy te muszą podlegać demokratycznej, otwartej i przejrzystej regulacji z udziałem wielu zainteresowanych stron. Owa regulacja obejmuje 5 następujących etapów decyzyjnych, które dotyczą:

- samej celowości normalizacji;
- celów, jakim ma ona służyć;
- środków technicznych koniecznych do osiągnięcia tych celów;
- kontroli zgodności z normą rynkową i nadzoru rynku; oraz
- stosowania skutecznych, proporcjonalnych i odstrasających sankcji w przypadkach braku zgodności.

⁽²⁾ Efekt ten został dowiedziony przez laureata Nagrody Nobla w dziedzinie ekonomii G. Akerlofa w 1970 r. w artykule na temat używanych samochodów (Akerlof, George A. (1970)). „The Market for Lemons: Quality Uncertainty and the Market Mechanism”. *Quarterly Journal of Economics* (The MIT Press) 84 (3): 488–500. doi:10.2307/1879431.

3.7 Tego rodzaju uregulowanie powinno bazować na otwartych i uprawnionych instytucjach, które w sposób konkretny umożliwiłyby wszystkim zainteresowanym stronom wpływanie na podejmowane decyzje. Zdaniem EKES-u wykaz podmiotów uprawnionych do przyczynienia się do tego rodzaju uregulowania ma charakter otwarty, w zależności od konkretnego charakteru danej regulacji (na przykład norma dotycząca dobrostanu zwierząt hodowlanych nie będzie dotyczyła tych samych zainteresowanych stron co uregulowanie dotyczące interoperacyjności narzędzi komunikacji cyfrowej). Niemniej owa lista zainteresowanych stron obejmuje przynajmniej: przedsiębiorstwa, w tym MŚP, pracowników lub ich przedstawicieli, konsumentów oraz organizacje pozarządowe zajmujące się ochroną środowiska.

3.8 Fakt, że normy techniczne są instrumentami polityki przemysłowej i konkurencyjności z uwagi na jakość i przewidywanie potrzeb technicznych, społecznych i środowiskowych, a także to, że stanowią one źródło innowacji technicznych sprawia, że należy poddawać je regularnym przeglądom i usprawnieniom, aby mogły wywiązać się z tej roli, i to tym częściej, im bardziej dany sektor jest innowacyjny. Komitet zaleca, by dążyć – w przypadku wysoce innowacyjnych sektorów o dużym potencjale rozwoju – do równoległego osiągnięcia celów dotyczących demokratycznej i społecznej legitymizacji procesu regulacyjnego i normatywnego, o których mowa w pkt. 3.2–3.7, oraz wysokiego tempa ustanawiania norm, a następnie ich aktualizacji. Niemniej należy ograniczyć do minimum skutki, jakie zmiany te będą miały dla przedsiębiorstw.

3.9 Wreszcie, normy techniczne wyrobów przemysłowych są uprzywilejowanym środkiem informowania i edukowania konsumenta (końcowego i pośredniego). Dostarczają mu one obiektywnych i rygorystycznych kryteriów do niezależnej oceny przydatności produktu do jego potrzeb. Tak poinformowany i wyedukowany konsument jest wrażliwy na traktowanie jakości jako cechy wyróżniającej, przyczyniając się w ten sposób do pozacenowej konkurencyjności przemysłu europejskiego opartej na wysokim poziomie kompetencji i motywacji pracowników. Normy te są zatem niezbędnym elementem symbiozy między dostawcami przemysłowymi wysokiej jakości a wymagającymi i rygorystycznymi konsumentami.

4. Uwagi szczegółowe

4.1 Stosowany do tej pory sposób regulowania zharmonizowanych norm przy pomocy dyrektyw powoduje brak stabilności i sprawia, że przedsiębiorstwa muszą stałe podejmować wysiłek dostosowawczy, który jest czasem zbędny. W istocie może to doprowadzić do tworzenia prawodawstwa, które będzie geograficznie zróżnicowane w zależności od danego państwa członkowskiego. Różnorodność ta wydaje się drugorzędna, ale jest ona istotna, jeśli weźmie się pod uwagę stopień szczególności wymagany do osiągnięcia zgodności wyrobu przemysłowego z daną normą. Na owe zróżnicowanie geograficzne nakłada się zróżnicowanie czasowe, w zależności od – różnych – terminów transpozycji dyrektywy do każdego z 28 prawodawstw krajowych. Zważywszy, że taki okres transpozycji może trwać 36 miesięcy, i że konieczność aktualizacji norm może pojawiać się równie często – lub nawet częściej w przypadku wysoce innowacyjnych sektorów – przedsiębiorstwa narażone są na stałą niepewność i zamieszanie związane z okresami przejściowymi.

4.2 W obliczu tego rodzaju sytuacji, szczególnie trudnej dla MŚP, które dysponują skromnymi środkami śledzenia regulacji, propozycja Komisji, by zamiast dyrektywy wykorzystać rozporządzenie, które ma jednolite i natychmiastowe zastosowanie na terenie całej Unii, jest jak najbardziej pożądana. EKES uważa takie rozwiązanie za bardzo pozytywne. Prawdopodobnie przyczyni się ono do wyeliminowania istotnego źródła niestabilności regulacyjnej i umożliwi zespołom badań, rozwoju i innowacji (BRI) działanie – w rytmie odpowiednim do tempa innowacji w każdym sektorze – w środowisku, które byłoby faktycznie jednolite dla 500 milionów konsumentów i przez wiele lat stabilne.

4.3 To rozumowanie uzasadnia również dlaczego, z punktu widzenia pomocniczości, zastosowanie rozporządzenia do określania norm technicznych produktów przemysłowych jest tym właśnie przypadkiem, w którym działanie na szczeblu UE jest wyraźnie bardziej skuteczne niż działanie na poziomie państw członkowskich.

4.4 EKES popiera również przekształcenie decyzji nr 768/2008/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w rozporządzenie mające ogólne zastosowanie. Stworzenie wspólnego zestawu definicji, terminów i pojęć mających horyzontalne zastosowanie do całej sektorowej normalizacji technicznej pozwala uniknąć powielania i powtarzania, ułatwia wprowadzanie zmian do tekstu i odpowiada dobrym praktykom w zakresie redagowania tekstów legislacyjnych.

4.5 Udział szerokiego grona zainteresowanych stron w pracach normalizacyjnych w ramach 5 etapów określonych w pkt. 3.6 jest celem leżącym w interesie publicznym. To szerokie grono obejmuje zainteresowane podmioty, które dysponują jedynie ograniczonymi środkami: związki zawodowe, MŚP i stowarzyszenia działające na rzecz konsumentów i ochrony środowiska. Dlatego EKES uważa, że zasadne jest wspieranie udziału zainteresowanych stron w tych pracach ze środków publicznych, w tym udzielenie im prawa do głosowania, by owo otwarcie procesu faktycznie nastąpiło.

4.6 EKES popiera nieodpłatne udostępnianie streszczeń norm. Nikt nie może zasłaniać się niezajomością prawa, ale dostęp do norm technicznych jest obecnie odpłatny, i to jeszcze przed poznaniem w wystarczająco szczegółowym stopniu celów i zakresu normy – a więc jeszcze przed stwierdzeniem, czy stosuje się ona do danego przypadku. Jest to niekorzystne dla MŚP, ale także dla wszystkich zainteresowanych stron. Z tego względu EKES popiera takie rozwiązanie i domaga się zapewnienia ogólnego dostępu wszystkich zainteresowanych podmiotów do owych streszczeń.

4.7 EKES popiera ustanowienie centralnej elektronicznej bazy danych, która zapewniałaby w przypadku każdego produktu dostęp do wykazu norm, z którymi produkt ten jest zgodny, i która określałaby charakter certyfikacji poświadczającej ową zgodność (chodzi tu w szczególności o sprecyzowanie, czy chodzi o certyfikację własną czy też przez uprawnioną osobę trzecią). Z takiej bazy danych można by nieodpłatnie rozsyłać zarejestrowanym użytkownikom automatyczne powiadomienia e-mailem o wszelkich zmianach norm dotyczących danego produktu.

4.8 EKES jest za tym, by zainteresowane osoby miały możliwość zgłaszania władzom – w sposób poufny i za pośrednictwem instrumentu umożliwiającego nadzór online jednolitego rynku – przypadków niezgodności, których są świadkami podczas projektowania, wytwarzania lub przywozu produktów przemysłowych. Osoby zgłaszające przypadki naruszeń, które działają w dobrej wierze, powinny być chronione przed ewentualnym ściganiem lub sankcjami, na przykład przed zwolnieniami w przypadku pracowników. Tego rodzaju wspólny i dzielony nadzór rynku, wykorzystujący technologię internetową WEB 2.0, może przyczynić się do poprawy zdrowia i bezpieczeństwa użytkowników produktów przemysłowych rozprowadzanych w całej Unii, a także chroni przedsiębiorstwa, które przestrzegają przepisów, przed nadużyciami ze strony nieuczciwej konkurencji.

4.9 EKES uważa, że informacje techniczne dotyczące produktu przemysłowego stanowią element składowy umowy zakupu, zarówno jeśli chodzi o umożliwienie opartego na wiedzy, świadomego zakupu, jak i po nabyciu produktu, w przypadku awarii, wypadku lub nieosiągnięcia zapowiedzianych rezultatów. Nie są one „niepotrzebne” lub „nieistotyczne”, wbrew temu, co dowodzi komunikat Komisji. Przeciwnie, informacje te należy dostarczyć klientowi w formie trwałej, autentycznej i zabezpieczonej przed sfałszowaniem, a także czytelnej, niezależnie od zmian w dostępnych narzędziach elektronicznych na przestrzeni cyklu życia produktu. Z tego względu EKES uważa, że dokumentacja w formie papierowej, sporządzona w języku kraju, w którym odbywa się sprzedaż, i dostępna w miejscu sprzedaży oraz w ramach opakowania, spełnia te warunki. Jest także zdania, że nośnik elektroniczny może zostać uwzględniony wyłącznie, jeżeli spełnia wyżej wymienione warunki funkcjonalne.

4.10 EKES sugeruje Komisji, by z udziałem zainteresowanych stron wymienionych w punkcie 3.7 szeroko rozpowszechniała, zarówno na rynku wewnętrznym, jak i na rynkach państw trzecich, informacje o jakości produktów spełniających europejskie normy i o wysokim poziomie nałożonych na nie wymagań, i by wykorzystywała w tym celu środki przeznaczone na komunikację. Tym samym konsumenci i nabywcy zawodowi będą lepiej poinformowani o korzyściach związanych z wyborem tej oferty. Zapewni to obiektywną, wiarygodną i opartą na jakości konkurencyjną przewagę produktów projektowanych i wytwarzanych w Europie bądź zgodnych z normami europejskimi, a tym samym zapewni konkurencyjną przewagę europejskim przedsiębiorstwom i pracownikom.

4.11 Należy ocenić wpływ wniosków ustawodawczych na MŚP w duchu programu Small Business Act dla Europy⁽³⁾. EKES zdecydowanie popiera stanowisko Komisji, by nie udzielać MŚP żadnych zwolnień w zakresie przepisów. Zagrożenie, jakie stwarza dany produkt dla zdrowia lub bezpieczeństwa konsumentów bądź użytkowników zawodowych, ochrona zasobów naturalnych, kompatybilność z istniejącymi systemami technicznymi – są to wszystkie cele interesu publicznego, niezależnie od wielkości przedsiębiorstwa, które zaprojektowało lub wytworzyło dany produkt. Ponadto istnieją całe sektory, w szczególności w odniesieniu do niektórych dóbr konsumpcyjnych, takich jak odzież lub wyposażenie domu, które są rozdrobione i obejmują dużą liczbę MŚP. Nie można zaakceptować osłabienia wymogów normatywnych w odniesieniu do MŚP, gdyż sprowadzałyby się to de facto do udzielenia zwolnienia tym sektorom, które mają istotny skumulowany wpływ na konsumpcję i związane z tym ryzyko. Ponadto tego rodzaju zwolnienie doprowadziłoby do utworzenia rynku dwóch prędkości, na którym oferta MŚP byłaby (słusznie) traktowana jako oferta niższej jakości z uwagi na podleganie mniej rygorystycznym lub mniej licznym normom. Wzmocniłoby to niekorzystną pozycję konkurencyjną MŚP wobec dużych grup, które na dodatek korzystają z większych środków na reklamę.

4.12 EKES nie zgadza się z poglądem Komisji, zgodnie z którym przedsiębiorstwa byłyby nadmiernie obciążone zbyt częstymi zmianami norm. Częstotliwość zmian norm zależy od intensywności innowacji w danym sektorze i przyczynia się do pozacenowej konkurencyjności przemysłu europejskiego. Nie należy spowalniać tych zmian, niemniej EKES przyznaje, że MŚP powinny być lepiej o nich informowane, w razie potrzeby przy wykorzystaniu bazy danych, o której mowa w pkt. 4.7. Rozwiązanie Komisji, która przystąpiła do zmiany norm za pomocą rozporządzenia raczej niż dyrektywy, stanowi odpowiednią i wystarczającą odpowiedź na wyrażone obawy.

⁽³⁾ Dz.U. C 376 z 22.12.2011, s. 51.

4.13 Zdaniem EKES-u, przy zawieraniu umów o wolnym handlu należy koniecznie uwzględnić historyczne doświadczenie, które było udziałem państw członkowskich Unii Europejskiej począwszy od 1993 r. w ciągu długiej i wciąż nie ukończonej drogi prowadzącej do urzeczywistnienia jednolitego rynku produktów przemysłowych. Doświadczenie to w pełni odzwierciedla polityczny – a tym samym demokratyczny, otwarty i przejrzysty – charakter regulacji norm technicznych. EKES wzywa zatem Komisję, aby podczas trwających obecnie negocjacji ustanowiła ramy instytucjonalne, które miałyby taki sam demokratyczny, otwarty i przejrzysty charakter, w ramach 5 etapów procesu normalizacji, a następnie kontroli zgodności określonych w pkt. 3.6 powyżej. Jeżeli normy dotyczące produktów oraz regulacje i decyzje chroniące interes publiczny są zgodne z prawem wspólnotowym i porozumieniami WTO, i jeśli sankcje za ich nieprzestrzeganie są także zgodne z nimi, to nie mogą one podlegać zaskarżeniu jako bariery pozataryfowe.

4.14 Osiągnięciu celów interesu publicznego za pośrednictwem norm technicznych wtedy, gdy łańcuch tworzenia wartości ma charakter międzynarodowy i wykracza poza zakres stosowania przepisów jednej jurysdykcji, rodzi szczególne trudności, które nie zostały jeszcze rozwiązane. EKES sugeruje, by skupić wysiłki w tym obszarze przede wszystkim na nabyciu i certyfikacji obiektywnych i wiarygodnych danych na temat produktu i jego fizycznym i społecznym procesie produkcji. Dane te, przekazane następnie wzdłuż łańcucha tworzenia wartości, mogłyby zostać skonfrontowane z „zasadniczymi wymaganiami” każdej jurysdykcji, przy pełnym poszanowaniu jej suwerenności.

4.15 Utrzymują się niektóre problemy związane z przeszkodami w swobodnym przepływie i wolnej konkurencji. Chodzi tu na przykład o patenty dotyczące standardów technicznych lub o skuteczność kontroli dotyczących wdrażania norm i prawodawstwa.

4.16 Jeśli patentem objęta jest innowacja, która stała się standardem technicznym, konieczne jest zapewnienie konkurentom dostępu do obowiązkowych licencji po rozsądnej cenie. Przepisy dotyczące własności intelektualnej powinny zapewnić autentyczną ochronę innowacji, a patenty bądź prawa autorskie nie powinny być wykorzystywane jako przeszkody dla konkurencji przemysłowej i innowacji. Zdaniem Komitetu należy zatem postrzegać rolę własności intelektualnej w kontekście promowania swobody przemieszczania się na jednolitym rynku, do której przyczyni się znacznie tak istotny dla EKES-u patent europejski o jednolitym skutku. EKES zauważa natomiast coś przeciwnego: w niektórych krajach pozaeuropejskich, w tym w Stanach Zjednoczonych Ameryki, wydawanie patentów nie zawsze wiąże się z badaniem czystości patentowej, co podważa ich nowatorski charakter, a przyznawanie trywialnych patentów stawia pod znakiem zapytania ich innowacyjny charakter. Ponadto patenty dotyczące abstrakcyjnych pojęć związanych z wyglądem i odczuciem (*look and feel*), niezależnie od technicznego sposobu ich osiągnięcia, są sprzeczne z samą istotą patentu na wynalazek, który odnosi się wyłącznie do sposobu osiągania rezultatu. Tego rodzaju sytuacja otwiera drogę do procesów będących nadużyciem prawa, w których europejskie przedsiębiorstwa stoją na słabszej pozycji.

4.17 Innym problemem są nie zawsze odpowiednie, proporcjonalne i odstraszające sankcje za naruszenie krajowych lub europejskich norm technicznych.

Sankcje, zarówno administracyjne, jak i karne, podobnie jak kontrola rynku, należą do kompetencji państw członkowskich; istnieje zatem niebezpieczeństwo, że ich różnorodność może doprowadzić do wyboru jurysdykcji ze względu na możliwość korzystniejszego rozstrzygnięcia sprawy przy wprowadzaniu nowych produktów na rynek europejski. W związku z tym wskazane jest, by „Niebieski przewodnik” (*blue guide*), wspólnotowy system szybkiego informowania (RAPEX), procedura SOLVIT lub inne podejmowane środki zachęcały do większej jednolitości sankcji i do porównywalnego poziomu i stopnia techniczności kontroli rynku i dystrybucji produktów i usług, by zwiększyć ich spójność w obrębie Europy. Komisja, która inicjuje procesy legislacyjne i monitoruje ich wdrażanie poprzez nadzorowanie działań państw członkowskich, może odwołać się do unijnego sądu w przypadku ich nieprzestrzegania. To do sądu wspólnotowego należy ostateczne zapewnienie pewnej spójności na poziomie europejskim, jeśli chodzi o przepisy państw członkowskich oraz o sprawowaną przez nie kontrolę rynków, produktów i usług.

4.18 EKES pragnąłby wzmocnienia nadzoru rynku.

4.18.1 W walce przeciwko bezprawnemu umieszczaniu oznakowania CE przez ewentualnych – źle poinformowanych lub pozbawionych skrupułów – producentów należałoby w szczególności poprawić kontrole celne związane z wejściem i wprowadzaniem produktów na rynek oraz zapewnić przestrzeganie przepisów w zakresie zgodności, co należy do obowiązku upoważnionych przedstawicieli, importerów i dystrybutorów, zgodnie z obowiązującym prawodawstwem wspólnotowym. Wskazanie na oznakowaniu CE numeru referencyjnego odpowiedzialnej osoby prawnej, który zapewniałby dostęp w trybie online do jej tożsamości prawnej i dokumentów dotyczących zgodności, może przyczynić się do kontroli zgodności, w tym przez konsumentów zgłaszających przypadki naruszeń (pkt 4.8).

4.18.2 W sytuacji oszczędności budżetowych EKES zwraca uwagę na potrzebę zapewnienia organom odpowiedzialnym za nadzór rynku odpowiednich środków do wykonywania ich zadań. Powinny one skupić swe działania na obszarach, w których dochodzi do intensyfikacji prób oszustwa (porty, dystrybucja typu *hard discount* lub handel obwoźny) poprzez wzmocnienie współpracy administracyjnej, w szczególności w odniesieniu do walki z podrabianiem. Zgłaszanie przypadków naruszeń, o którym mowa w pkt. 4.8, może zwiększyć skuteczność tych działań niskim nakładem środków publicznych.

4.18.3 EKES wyraża zaniepokojenie, iż niektóre gospodarcze podmioty przemysłowe mogą mieć takie znaczenie dla działalności gospodarczej lub dla poziomu zatrudnienia danego państwa członkowskiego, że zagrożenie delokalizacją z ich strony może skłonić władze krajowe do odstąpienia od nałożenia jakichkolwiek sankcji na nie. Stworzyłoby to zagrożenie dla konsumentów i oznaczałoby nieuczciwą konkurencję wobec przedsiębiorstw i pracowników w całej Unii.

4.19 Zdaniem Komitetu wymóg regularnej sprawozdawczości i prowadzenie badań w terenie umożliwiłoby śledzenie z bliska rozwoju produktów, a organizacje konsumenckie i pracownicze są w stanie pełnić rolę podmiotów zgłaszających przypadki naruszeń, zwłaszcza w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa. Zatem powinny one brać udział we wszystkich etapach opracowywania i wdrażania norm.

Bruksela, 4 czerwca 2014 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Henri MALOSSE
